מהדורה למורה – מפתח תשובות

מטרות הדף:

- לזהות שורש במילים ולהוריד תוספות בהתחלה ובסוף
- להבין מהי משפחת מילים ומהי תבנית (משקל)
- להשתמש בשורש כדי לכתוב נכון אותיות דומות בצליל

גרסה רגילה – כל הפריטים.

חלק א' – זיהוי שורשים

1. א – ל-מ-ד
2. ב – 3
3. א – ר-ק-ד
4. ג – קטל / קטלת
5. ב – מ-ש-כ

חלק ב' – נכון או לא נכון

1. נכון – זו ההגדרה של משפחת מילים
2. לא נכון – לרוב היא אם קריאה, כמו במילה גדול - השורש ג-ד-ל
3. לא נכון – קשר בצליל אינו קשר במשמעות, השורשים שונים (ש-מ-ש וש-מ-ר)
4. נכון – למשל כתב ומכתב - אותה אות בשורש

חלק ג' – השלמת מילים

1. ל-מ-ד
2. ג-נ-נ
3. מקטל
4. י-ש-ב
5. מכתב

חלק ד' – התאמה בין שורש למילים מהמשפחה

1. – 1 ד (לומד, לימוד, תלמיד)
2. – 2 ג (רוקד, ריקוד, רקדנית)
3. – 3 א (ציור, צייר, ציירת)
4. – 4 ה (אוכל, אכילה, מאכל)
5. – 5 ב (גנן, גינון, גינה)

חלק ה' – שאלות פתוחות קצרות

1. השורש ר-ק-ד, הורדנו את ו ו-ה בהתחלה ואת הסיומת ות בסוף
2. כי השורש הוא ח-ש-ב, כמו במילה חושב
3. למשל: שיר, שירה, משורר, שרה

חלק ו' – כתיבה ויצירה

1. בודקים שהתלמיד בחר שורש, כתב 4 מילים שאכן מהשורש, ובנה משפט תקין
2. מצופה להסביר שהשורש שומר על אותן אותיות בכל המשפחה, גם כשיש ספק בין אותיות דומות כמו ט/ת או כ/ק

כרטיס יציאה – מה לחפש

- השורש הוא ש-ח-י
- למשל: שיר, שירה, משורר
- כתף אינה מהמשפחה כי השורש שלה שונה (כ-ת-פ) ואין קשר במשמעות

טיפים להפעלה:

- אפשר לפתוח כל תרגיל בבדיקה משותפת של דוגמה אחת על הלוח לפני העבודה העצמאית
- מומלץ לעודד תלמידים לבנות עץ משפחה ציורי לשורש שבחרו במטלת הכתיבה
- בחלק ההתאמה אפשר לבקש מהתלמידים להוסיף מילה נוספת משלהם לכל שורש

דף תרגול: שורש ומשפחת מילים

דף התלמיד/ה רגיל

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

השורש הוא בדרך כלל שלוש אותיות שחוזרות בכל המילים מאותה משפחה ונושאות משמעות משותפת. בדף הזה נתרגל איך מוצאים שורש, איך בונים מילים בעזרת תבניות, ואיך השורש עוזר לנו לכתוב נכון.

1 חלק א' – זיהוי שורשים

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מהו השורש של המילה תלמיד?

א) ל-מ-ד ב) ת-ל-מ ג) ל-מ-י ד) מ-י-ד

2. כמה אותיות יש בדרך כלל בשורש עברי?

א) 2 ב) 3 ג) 4 ד) 5

3. מהו השורש המשותף למילים רוקד, ריקוד, רקדנית?

א) ר-ק-ד ב) ר-י-ק ג) ק-ד-נ ד) ר-ק-י

4. איזו תבנית משמשת בדרך כלל לשם מקצוע?

א) מקטל ב) קטילה ג) קטל / קטלת ד) מקטלת

5. מהו השורש של משכתי (כמו במילים משיכה, נמשך)?

א) ש-כ ב) מ-ש-כ ג) מ-ש-ך ד) ש-ך

2 חלק ב' – נכון או לא נכון

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	לכל המילים מאותה משפחה יש שורש משותף	☐	☐
2	האות ו באמצע מילה היא תמיד חלק מהשורש	☐	☐
3	המילים שמש ושמירה הן מאותה משפחה כי הן נשמעות דומה	☐	☐
4	כ דגושה וכ רפויה נחשבות לאותה אות בשורש	☐	☐

3 חלק ג' – השלמת מילים

השלימו את המילה החסרה.

1. השורש של המילה מתלמד הוא _____

2. במילה הגננות השורש הוא _____

3. תבנית שיוצרת לרוב שם מקום או כלי נקראת _____

4. השורש של המילה ישבתי הוא _____

5. מילה מהשורש כ-ת-ב שפירושה מקום שבו כותבים מכתבים היא _____

4 חלק ד' – התאמה בין שורש למילים מהמשפחה

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. ל-מ-ד	___	**א.** ציור, צייר, ציירת
2. ר-ק-ד	___	**ב.** גנן, גינון, גינה
3. צ-י-ר	___	**ג.** רוקד, ריקוד, רקדנית
4. א-כ-ל	___	**ד.** לומד, לימוד, תלמיד
5. ג-נ-נ	___	**ה.** אוכל, אכילה, מאכל

5 חלק ה' – שאלות פתוחות קצרות

ענו בקצרה.

1. מצאו את השורש של המילה והרקדניות והסבירו אילו אותיות הורדתם

2. מדוע המילה מחשב נכתבת עם ח ולא עם כ?

3. כתבו שתי מילים נוספות מהשורש ש-י-ר

6 חלק ו' – כתיבה ויצירה

כתבו תשובה מלאה במשפטים שלמים.

1. בחרו שורש אחד (למשל ב-ש-ל או ס-פ-ר), כתבו 4 מילים מאותה משפחה וכתבו משפט אחד עם אחת מהמילים

2. הסבירו במילים שלכם מדוע חשוב לזהות את השורש כדי לכתוב נכון

כרטיס יציאה

מה השורש של המילה השחיינים?

כתבו 3 מילים מהשורש ש-י-ר

מי לא מהמשפחה: מכתב, כתיבה, כתף, כתב - ולמה?

איך הרגשתי בשיעור? ☹ 😐 🙂 😀